

TEZĂUR LITURGIC

22 IANUARIE

**VIATA
SF. CUVIOS-MUCENIC
ANASTASIE
PERSUL
DE LA IERUSALIM**

**VIETILE SFINȚILOR-01
ROMAN, 2001**

VISTULA SEMPTILOR

PE
IANUARIB

Sfântul Mucenic Anastasie Persul

(22 ianuarie)

(După Metafrast)

Cînd Sfînta Cetate Ierusalim a fost luată de Hosroe, regele Persiei, iar acele sfînte locuri unde a petrecut Hristos Domnul nostru și a suferit pătimirile cele de voie, răstignirea, moartea, îngroparea și învierea, atunci a fost robit de păgînii barbari, mîntuitorul lemn al Crucii Domnului, fiind prădat și dus în Persia cu multe dobînzi. Atunci a început a răsări în Persia slava lui Hristos ca soarele, prin minunile ce se făceau de către făcătorul de viață lemn al Crucii, care în robie fiind, sufletele omenești le robea lui Dumnezeu și ca o undiță vînîndu-le, le atrăgea spre Hristos, prin cunoștința adevărului umilindu-le și prin dragostea cea dumnezeiască aprinzînd inimile acelora. Atunci a venit la cunoștința lui Hristos și Sfîntul Mucenic Anastasie, despre care ne este acum vorba.

Acesta din naștere era pers, din satul Rasnun, care este între hotarele ce se numeau Razeh. Numele lui din păgînatatea persană era Magundat, fiu al unui vrăjitor, anume Vava, care în părțile acelea era vestit învățator al meșteșugului vrăjitoresc, la care și pe fiul său l-a învățat desăvîrșit, încă din

tinerețe. Apoi, venind Magundat în vîrsta bărbătească, a fost rînduit în oaste cu mulți alți tineri și petrecea în cetatea împărătească cea de la scaun, slujind lui Hosroe, regele Persiei.

Auzind de slava și puterea lemnului Crucii, care a luminat toate laturile Persiei și le-a înfricoșat cu minuni înspăimîntătoare, încît toți ziceau că Dumnezeu creștinesc a venit în Persia, a început a cerceta cu dinadinsul, pentru că deodată i s-a aprins sufletul în taină cu focul acela pe care Hristos a venit să-l arunce pe pămînt; și nu s-a odihnit acest frumos tînăr umblînd și pe mulți întrebînd, dorind să știe cu încredințare cum este acest lemn, care are atîta putere spre facerea de minuni. Cînd i s-a spus de credincioși, că aceea este Crucea pe care Hristos Domnul, Fiul lui Dumnezeu, care acum se mărturisește și se cinstește de creștini, că S-a răstignit pe ea pentru mîntuirea neamului omenesc, atunci mai mult s-a aprins cu dorința cea dinăuntru, să cunoască desăvîrșit pe Fiul lui Dumnezeu.

Și a făcut multe întrebări, iar din răspunsuri lua avînt pentru mai multe cercetări, sînguindu-se să se încredințeze: Cum S-a pogorît Dumnezeu din cer? Cum S-a făcut om? Pentru ce a fost osîndit pe Cruce? De cine? Și oare S-a întors iarăși la cer, de unde S-a pogorît?

Auzind de la creștini despre dumnezeiasca Taină care se povestea lui, adică a întrupării lui Hristos, urechile lui au primit cu dragoste sămînța dreptei credințe; iar sufletul său încet creștea spicile credinței și spre urmarea lui Hristos se îndemna. Deci, avea Magundat un frate după trup, asemenea ca și el, și erau amîndoi în ceata unui slăvit voievod, anume Sain. Acesta fiind trimis cu oaste de regele Persiei la război, în stăpînirea grecească, apoi ajungînd la Calcedon, slăvita cetate creștinească, și Magundat slujind în ceata lui cu fratele, au mers acolo.

Tăbărînd asupra perșilor, dreptcredinciosul Heraclie, împăratul grecesc, Sain, voievodul persan, cu cetele sale, degrab s-a întors înapoi; iar Magundat deosebindu-se de ceată și pe fratele său cel după trup lăsîndu-l, voia ca mai degrabă la creștini să slujească sărac și neștiut, decît în moștenirea sa bogat și cinstit, între cei ce nu știu pe Dumnezeu.

La început, venind în Hierapolis, a aflat acolo un om pers de neam, dar cu credința creștin, cu meșteșugul zlătar (argintar), și lîngă el sălășluindu-se, învăța lucrul aceluia. Astfel își întindea mîinile la lucru, iar mintea o avea ațintită la Hristos Dumnezeu, arzînd de dragostea Lui. Și ruga pe învățătorul său ca să-l ducă la Sfîntul

Botez, însă nu-și câștiga cererea pentru că botezul lui era mutat pentru altă vreme, de frica ce aveau de perși.

Intrînd cu învățătorul adeseori în sfînta biserică la rugăciune, vedea pe pereții bisericii cu zugrăveli închipuite patimile și chinurile sfinților mucenici și întreba pe învățător ce este aceea. Iar el îi spunea nevoințele și faptele sfinților: cum au răbdat cu bărbăție pînă la sînge pentru Hristos, iar sufletele pentru El cu osîrdie și-au pus, cum au răbdat de la chinuitori pentru Hristos și de ce fel de răsplătiri s-au învrednicit în cer. El pe toate acelea ascultîndu-le cu luare aminte, se mira și se spăimînta; dar mai mult se aprindea inima lui cu rîvna cea dumnezeiască. Deci, petrecînd în Hieropolis cîtăva vreme, a gîndit să se ducă la Ierusalim, ca să primească acolo Sfîntul Botez.

Mergînd în Sfînta Cetate a Ierusalimului, Magundat, care s-a numit mai pe urmă Anastasie, a petrecut la un oarecare iubitor de Hristos, cu meșteșugul argintar, acelaia i-a descoperit toată durerea inimii sale, cum că voiește să se unească cu Hristos prin Sfîntul Botez. Iar el l-a dus pe dînsul la Sfîntul Ilie, prezbiterul bisericii celei mari a Învierii lui Hristos. Fericitul Ilie, primindu-l cu dragoste, a spus despre dînsul preasfințitului patriarh Modest, și cu binecuvîntarea acelaia a

botezat pe Magundat persul, numindu-l întru Sfântul Botez Anastasie, și l-a ținut la sine opt zile. Deci îl întreba ce fel de viață voiește să-și aleagă, mirenească sau monahicească? Iar fericitul Anastasie nu numai cu cuvintele adeverea, ci și cu obiceiul cel blînd arăta cum că dorește chipul și viața monahicească.

După opt zile, dezbrăcînd hainele cele albe luate la Botez, l-a dus prezbiterul într-una din mînăstirile Ierusalimului, în anul al zecelea al împărăției lui Heraclie (610-641); și a fost încredințat unui înțelept și îmbunătățit bătrîn, care după aceea degrabă a fost părinte mînăstirii aceleia, de la care a învățat nu numai limba grecească, psaltirea și citirea celorlalte cărți, ci și la multe sfinte nevoințe care se cuvin în viața monahicească s-a povățuit degrabă; pentru aceea era și iubit de toți, mai ales de povățuitorul său, care din început văzînd deplina săvîrșire a vieții monahicești a acestuia, l-a tuns în chipul monahicesc al său, îmbrăcîndu-l în chipul îngeresc.

Și era Sfîntul Anastasie monah îmbunătățit, smerit, cugetător, blînd, iubitor de osteneală, făcînd toată slujba mînăstirească, în bucătărie, în pitărie, în grădină și în alte ascultări, cu nelenevire; dar nici soborul bisericesc și pravila n-o lăsa cîndva. Și era întotdeauna cu mîinile

îndeletnicindu-se la lucru, iar cu gura spre mărirea lui Dumnezeu.

Apoi, citea dumnezeieștile Scripturi, viețile sfinților părinți, iar mai ales pătimirile sfinților mucenici. Și când le citea pe acelea, uda cu lacrimi cartea, arzînd cu inima și încredințînd acea pătimire cu răbdarea ce avea, ca și cum pătimea cu dînșii și se arăta că este următor al rîvnei lor, sfîrșitul lor fericindu-l; și minunîndu-se de bărbăția lor, ruga cu osîrdie pe stăpînul Hristos, ca să-l învrednicească să pătimească aceleași chinuri pentru El și să meargă ca apoi să se numere în ceata mucenicească.

Iar vrăjmașul sfinților, cel ce ura înmulțirea faptelor bune ale lui, a început a-i aduce în minte ceea ce avea mai înainte în Persia, adică bogățiile, slava, meșteșugul vrăjitoriei cel părintesc, cinstea și dregătoria ostășească și alte deșertăciuni; vrînd ca prin acelea să-i surpe casa lui cea sufletească și din mînăstire, să-l despartă de viața cea dimpreună a sfinților părinți; însă el cu ajutorul lui Dumnezeu, pe care îl avea turn de tărie în fața vrăjmașului, cu rugăciunile și cu povățuirea duhovnicescului său părinte - căruia totdeauna își mărturisea gîndurile sale -, a petrecut nemișcat și de ispitele vrăjmașului nebiruit.

Deci, petrecînd Cuviosul Anastasie în mînăstirea aceea șapte ani și adunînd multă duhovnicească vistierie de fapte bune, a fost chemat de Domnul spre cununa mucenicească printr-o vedenie ca aceasta: Venind prealuminatul praznic al Învierii lui Hristos, în seara sîmbetei celei mari, s-a odihnit puțin după osteneala cea de peste zi, și adormind i se părea că stă pe un munte înalt, de care se apropia un bărbat purtător de lumină, ținînd un pahar de aur împodobit cu pietre de mare preț, plin cu vin, și i l-a dat lui, zicîndu-i: "Primește și bea". Și luîndu-l, îndată l-a băut și s-a umplut sufletul lui de negrăită dulceață; căci în somn încă a înțeles el că acela este semnul cel dorit al sfîrșitului mucenicesc la care era chemat de Domnul.

Deșteptîndu-se din somn plin de veselie și de bucurie, a alergat în biserică, la soborniceasca cîntare a Învierii lui Hristos. Apoi, luînd și pe duhovnicescul părinte și povățuitorul său, a căzut la picioarele lui, cu lacrimi udîndu-le, ca să se roage pentru dînsul către Stăpînul tuturor, că aproape este ziua ducerii lui din viața aceasta. Și zicea: "Știu, sfinte părinte, cîte osteneli ai suferit pentru mine și cît de adeseori am mîniat milostivirea ta cea părintească; prin tine au văzut ochii mei lumina cea adevărată și prin tine m-am liberat de întunericul cel rău. Deci, nu înceta a

ruga pe preabunul Dumnezeu, pentru mine, robul tău".

Grăit-a lui părintele: "De unde te-ai încredințat, fiul meu, că în aceste zile te vei despărți de noi, pentru altă viață?" Iar Anastasie i-a spus vedenia cea din vis cu multă umilință. Și întărea că, cu adevărat, în acele zile are să moară, ori cu moartea cea de obște a tuturor, ori cu alta oarecare. Însă se temea să spună dorirea sfârșitului său celui mucenicesc pentru Hristos, ca să nu-l oprească bătrînul și să nu-i stingă văpaia rîvnei cea după Hristos și să se lipsească de cununa mucenicească. Iar părintele îl mîngîia mult cu cuvinte de dragoste.

Deci, făcîndu-se ziuă și săvîrșindu-se dumnezeiasca Liturghie, Cuviosul Anastasie s-a împărtășit cu dumnezeieștile Taine, și a mîncat cu frații la masa cea de obște; iar în noaptea următoare adormind puțin de cu seară și deșteptîndu-se degrab - deoarece dorința cea negrăită dinlăuntru a muceniei nu-l lăsa să se odihnească -, și sculîndu-se în taină, a ieșit din mînăstire, neluînd nimic cu sine, afară de hainele cele monahicești cu care era îmbrăcat.

După ieșirea din mînăstirea sa, Sfîntul Anastasie s-a dus mai întîi la Diospolul Palestinei, de acolo la

muntele ce se numea Garizim, pentru rugăciuni; apoi trecînd și în alte cinstite locuri, a venit în Cezareea Palestinei și a petrecut acolo în biserica Preacuratei Născătoarei de Dumnezeu Fecioare.

După aceea, s-a dus pentru închinăciune la biserica Sfintei și prealăudatei mării Mucenițe Eufimia, care este zidită în aceeași Cezaree. În acea vreme perșii stăpîneau Palestina și locuiau în-trînsa. Deci, s-a întîmplat fericitului, pe cînd mergea pe lîngă casa unui pers, ca să vadă făcîndu-se de perși meșteșugul vrăjitoresc; și umplîndu-se de rîvnă dumnezeiască, a intrat la dînșii, zicîndu-le cu mînie: "Pentru ce singuri vă rătăciți și trageți și sufletele altora în rătăcire, înșelîndu-le?" Iar ei mirîndu-se de îndrăzneala lui, l-au întrebat, zicînd: "Cine ești tu, cel ce grăiești acestea?" El le-a răspuns: "Am fost și eu într-o rătăcire ca aceasta a voastră, că aveam acel prea urît meșteșug și eram iscusit în farmece".

Spunînd aceasta, sfîntul muștra nedumnezeirea lor, arătîndu-le cu multe cuvinte cît este de urît lui Dumnezeu și vătămător de suflet oamenilor meșteșugul și înșelăciunea vrăjilor; apoi le spunea cunoștința sa adevărată și întoarcerea spre Dumnezeu, îndemnîndu-i, ca și ei avîndu-l pe el pildă, să cunoască de asemenea adevărul și

lepădându-se de farmece, să se întoarcă cu pocăință la Hristos Dumnezeu.

Dar ei nu numai că nu voiau să asculte cuvintele sfântului, ci îl și rugau foarte ca să nu ocărăscă acel meșteșug al perșilor și să nu-l dea spre defăimare poporului. El lăsându-i, s-a dus în calea sa, sînguindu-se către sfînta biserică a întru tot lăudatei mucenițe, apoi mergînd puțin de la dînșii, l-au văzut ostașii perși care ședeau la porțile curții pe lîngă care trecea sfîntul; acei ostași vorbeau între dînșii persienește și ziceau despre dînsul: "Acesta este iscoadă".

Sfîntul pricepînd bine vorba lor, fiind însuși pers, căutînd cu mînie la dînșii, le-a zis: "Ce graiți voi? Nu sînt iscoadă, ci sînt rob al Domnului meu Iisus Hristos, mai bun decît voi, fiindcă m-am învrednicit a sluji Aceluia, Care pentru păcătoși a voit a Se coborî din cer; înțeleg vorba voastră, căci și eu am fost odată în aceeași slujbă ostășească, în care sînteți voi acum". Ei sculîndu-se, l-au prins și au spus despre dînsul mai marelui lor, care era în curte; iar el ieșind și întrebîndu-l: cine și de unde este, a poruncit să păzească pe sfîntul în temnița cea mai mare, în care fiind închis trei zile, n-a gustat nici hrană, nici băutură; pentru că nimic nu voia să primească din mîinile păgînilor, ci se

hrănea cu așteptarea patimilor dorite pentru Hristos.

Într-acea vreme a venit în Cezareea Palestinei un boier persan, cu numele Marzavan, și aflînd de cuviosul cel închis, a poruncit să-l aducă legat înaintea sa la cercetare; și fiind adus sfîntul, Marzavan se îndeletnicea cu alte lucruri, iar Cuviosul Anastasie sta legat de o parte; dar era acolo și un creștin care-l cunoștea pe sfînt, pentru că îl văzuse în biserica Preacuratei Născătoare de Dumnezeu Fecioare; apoi creștinul s-a apropiat de dînsul și-l întreba în taină pentru ce este prins, legat și adus la judecată?

Sfîntul i-a spus dorința inimii lui, că voiește să pătimească și să moară pentru Hristos, și acela auzind, a fericit pe cuviosul pentru gîndul lui cel bun, și-l întărea cu cuvinte dumnezeiești, îndemnîndu-l să nu se teamă de chinuri, nici să se înfricoșeze de moarte, pentru numele Domnului nostru Iisus Hristos; ci să răspundă cu tărie și cu îndrăzneală la întrebările lui Marzavan, avînd în minte cuvintele zise de Domnul în Evanghelie: *Cel ce va răbda pînă la sfîrșit, acela se va mîntui.*

Deci, Cuviosul Anastasie fiind pus înaintea boierului Marzavan, nu s-a închinat lui, nici i-a dat cuviincioasa cinste, căci era obicei la perși să-și

plece genunchii înaintea boierilor lor, spre cinste; iar sfântul n-a făcut aceea, deci, prin neînchinarea și prin căutarea cea fără de temere, a arătat bărbăția și mărimea sa de suflet cea dinăuntru. Iar Marzavan căutînd mult la dînsul, l-a întrebat, zicînd: "Cine, și de unde ești tu și cum te numești?".

Sfântul răspunse cu îndrăzneală: "Sînt creștin și de voiești să știi și nașterea mea, sînt pers, din părțile Razei, din satul Raznun; am fost vrăjitor și ostaș, dar am lăsat întunericul și am venit la adevărata lumină; numele îmi era întîi Magundat, iar creștinește mă numesc Anastasie". Marzavan îi zise: "Lasă rătăcirea aceea și te întoarce la credința ta dintîi că-ți voi da cai, bani și multe alte bunătați". Iar sfântul căutînd spre cer, a zis: "Să nu-mi fie mie a mă lepăda de Tine, Hristoase Împărate". Zis-a lui Marzavan: "Îți este plăcută ție îmbrăcămintea aceea pe care o porți?"

Fericitul răspunse: "Această îmbrăcămintă îmi este iubită, fiindcă este îngerească, și mai cinstită îmi este mie aceasta decît ție boieria ta". Marzavan, mîniindu-se, i-a zis: "Diavol ai, că nu grăiești altceva, decît numai ce te învață el". Sfântul îi răspunse: "Cînd eram în rătăcirea și păgînatatea perșilor, atunci aveam diavol; dar acum am locuitor în mine pe Hristos, Mîntuitorul meu, Cel

ce izgonește pe diavolii tăi". Marzavan îi zise: "Nu te temi de împăratul, care, cînd va auzi cele despre tine, va porunci să te răstignească?" Sfîntul răspunse: "De ce să mă tem de un om stricacios ca tine, care dacă va ucide trupul, sufletul nu poate să-l prindă cu nici un fel de cursă".

Marzavan, nesuferind să audă niște cuvinte ca acestea, a poruncit să pună pe dînsul lanțuri de fier, unul pe grumaji, iar altul la picioare, și să-l ducă la tăietorii de piatră, ca împreună cu alții să care neîncetat piatră. Acolo, fericitul pătimitor a răbdat multe și nenumărate necazuri; pentru că unii din părțile lui și din același sat Rasnun, fiind cunoscuți prieteni și vecini ai lui, dar văzînd cele ce i se făceau, se rușinau și socotind ca și cum lor li se făcea necinstea aceea, ocărau pe sfîntul, zicînd: "De ce ai făcut aceasta? Pentru ce ai necinstit neamul cel bun de demult, făcîndu-te creștin și atîta necinste ai adus cu noi? Cu lanțuri ești legat și la tîlhăreasca pedeapsă osîndit, care lucru ochii noștri nu suferă să-l vadă; nimeni cîndva din părțile noastre nu s-a făcut creștin și acum tu ne-ai făcut batjocură".

Cu niște cuvinte ca acestea ocărîtoare, păgîinii își puneau mîinile pe cel nevinovat cu nemilostivire, bătîndu-l, trăgîndu-l de barbă și haina de pe dînsul rupîndu-i și nu numai niște supărări ca

acestea îi făceau lui, ci îi puneau pe spate pietre grele, care de patru inși abia puteau a se purta; și așa cu lanțuri la grumaji și la picioare ferecat, apoi cu pietre greu însărcinat, se ostenea plăcutul lui Dumnezeu.

Această răutate în toate zilele i se făcea lui de la perșii cei cunoscuți. Însă el toate acelea cu bucurie le răbda, pentru numele lui Iisus Hristos. După aceasta, boierul Marzavan iarăși a poruncit ca să aducă înaintea sa pe sfântul și i-a zis: "De ai fost cu adevărat fecior de vrăjitor și știi meșteșugul vrăjilor, spune-ne ceva din vrăji, ca și noi să știm despre a ta pricepere". Răspuns-a sfântul: "Să nu-mi facă Dumnezeu parte ca să iasă din gura mea ceva de acest fel; nu voiesc să-mi spurc mintea cu pomenirea vrăjilor, nici gura cu vorbele".

Boierul i-a zis lui: "Pentru ce petreci în creștinătate, întoarce-te la credința ta cea dintîi, căci să știi că voi spune despre tine regelui Hosroe". Răspuns-a sfântul: "Fă ce voiești; socotesc că ai scris la dînsul și ai luat răspuns de la el". Zis-a boierul: "N-am scris încă, ci acum voi să scriu și ce-mi va porunci despre tine, aceea voi face". Iar Sfântul Anastasie a răspuns: "Scrie toate răutățile ce voiești despre mine; eu sînt creștin, și iarăși îți spun, sînt creștin".

Marzavan a poruncit ca pe sfînt să-l întindă la pămînt și să-l bată pînă ce va voi să facă ceea ce i se poruncește lui. Și cînd voiau slujitorii să lege pe mucenic de mîini și de picioare, ca să-l întindă spre bătaie, el a zis către dînșii: "Lăsați-mă slobod; nu se cade să mă legați și să mă țineți, căci nu fără de voie rabd pentru Hristos al meu, ci de bunăvoie, și doresc să pătimesc pentru El atît de mult, cît cineva însetează de apă rece în vreme de arșiță". Acestea zicîndu-le, și-a făcut semnul Crucii și s-a întins cu fața la pămînt spre bătaie; și au început a-l bate cumplit cu bețe. Apoi sfîntul a zis către cei ce-l băteau: "Încetați puțin și dezbrăcați de pe mine îmbrăcămintea cea monahicească, ca să nu rabde necinste chipul cel sfînt, și așa gol trupul meu băteți-l; însă să știți că bătăile ce mi se dau de voi, ca niște jucării le socotesc; pentru că eu chiar și în bucăți de aș fi sfărîmat, niciodată nu mă voi lepăda de Domnul nostru Iisus Hristos". Deci, bătut fiind pe trupul gol, răbda cu bărbăție, stînd la chinuri nemișcat, de nimeni ținut, fără numai de singură voia sa pentru Dumnezeu, prin care și firea sa își biruia.

Atunci se mira boierul și toți cei ce erau acolo de răbdarea lui, că mult bătîndu-se, nu s-a mișcat cu trupul, nici a strigat, nici a gemut; pentru că mintea lui cu totul era la Dumnezeu, pentru care pătimea. Deci, poruncind boierul ca să înceteze de

la bătaie, pe sfântul iarăși îl înfricoșa cu împăratul, zicînd: "Voi scrie la împăratul și va porunci ca să te pedepsească cu moarte". Zis-a lui sfântul: "Scrie ce voiești". Iar boierul a zis: "Au nu te temi de împăratul?" Răspuns-a sfântul: "De ce să mă tem de împăratul tău, au doară el nu este asemenea om muritor ca și tine? Au doară nu va vedea stricăciunea așa ca și tine? Deci, pentru ce îmi poruncești ca să mă tem de cel ce este tină, asemenea ca tine? Au nu este mai bine a mă teme de Dumnezeu meu Iisus Hristos, Cel ce a făcut cerul și pămîntul, marea și toate cele dintr-însele și Care este nestricăcios în veci".

Mirîndu-se mîndrul Marzavan de răspunsul mucenicului, a poruncit ca iarăși să-l ducă în temniță și după puține zile iarăși scoțîndu-l, l-au adus înaintea lui cu blîndețe, nădăjduind ca prin lingușitoare cuvinte să-l înmoaie; și a zis către sfântul: "Adu-ți aminte de meșteșugul tău cel vrăjitoresc și jertfește zeilor, ca să nu mori rău, lipsindu-te de această văzută lumină".

Cuviosul a răspuns: "La care zei îmi poruncești să jertfesc? Soarelui, lunii, focului, mării, munților, dealurilor și celorlalte stihii pămîntești? Să nu-mi facă parte Dumnezeu meu ca să mă închin cîndva idolilor voștri, pentru că pe toate acelea Hristos, Fiul lui Dumnezeu, le-a zidit spre slujba și

trebuința noastră a oamenilor, a creaturii celei înțelegătoare; iar voi rătăciții, slujiți diavolului și ființelor celor cu patru picioare și la cealaltă faptură văzută, ca și cum acelea nu au fost făcute pentru ale noastre trebuințe, ci noi pentru ale lor am fi făcuți. Și nu se cade să-i numiți pe ei dumnezei, căci voi sînteți zidiți după chipul lui Dumnezeu și nu știți pe Dumnezeu, Ziditorul nostru, căci de ați cunoaște pe Hristos, Cel ce v-a creat pe voi, apoi v-ați întoarce la lumina cea adevărată și v-ați izbăvi de stăpînirea diavolilor".

Acestea și mai multe grăind sfîntul, s-a mirat Marzavan și toți cei ce-l auzeau. Apoi văzînd Marzavan că nici cu îmbunările, nici cu îngrozirile nu-l poate birui, l-a trimis iarăși în temniță, pînă ce-i va veni poruncă de la împărat ce să facă cu dînsul. Astfel, era ținut noaptea în temniță, iar ziua îl scoteau ferecat în lanțuri la lucru, ca să care piatră cu ceilalți legați.

Deci, s-a dus știrea despre Sfîntul Anastasie și în mînăstirea unde a fost tuns monah și auzind toți părinții și frații despre dînsul, cum că pentru Hristos pătimeste, s-au umplut de negrăită bucurie; dar mai ales duhovnicescul lui părinte și învățător, care, ca și cum împreună cu iubitul său ucenic legat fiind, într-al lui chip i se părea că pătimeste. Dar de vreme ce aceea nu putea fi, ca

adică să meargă la dînsul, egumen fiind, a trimis pe doi frați cu a sa mîngîietoare scrisoare, ca în taină mergînd la dînsul, să-l întărească spre a răbda cu bărbăție. Iar el, împreună cu ceilalți părinți, ziua și noaptea se rugau la Dumnezeu pentru dînsul, să-i dea tărie, ca să rabde pînă la sfîrșit pentru numele Lui și să fie biruitor și purtător de cunună în ceata sfinților mucenici.

Cuviosul Mucenic Anastasie în temniță fiind, nu înceta ziua și noaptea a preamări pe Atotputernicul Dumnezeu. Și avea cu sine legat și pe altul, pe un tînăr din slugile lui Marzavan, osîndit pentru o faptă rea, cu care împreună era legat cu un lanț de grumaz și cu altul de picioare. Deci, îi era foarte greu sfîntului, de vreme ce, cînd se scula la rugăciune la miezul nopții, era nevoie ca să deștepte, chiar nevrînd, pe împreună legatul său, care-l socotea ca păcat făcut împotriva aproapelui, căci pe cel obosit cu aceeași greutate prin cărarea pietrelor și adormit, îl deșteaptă.

Deci, de multe ori vrînd să facă rugăciunile cele de miezul nopții, nu îndrăznea să se scoale pe picioarele sale, ca să nu-și deștepte prietenul și să-i taie odihna și astfel piciorul său, lîngă piciorul aceluia ținîndu-și, grumajii săi spre grumajii lui aplecîndu-și, își săvîrșea obișnuitele rugăciuni către Dumnezeu. Acolo erau și alți legați șezînd

deosebit, între care era și un evreu de neam cinstit și bun la obicei; acela văzînd pe Sfîntul Anastasie, ziua ostenindu-se cu cîrarea pietrelor, iar noaptea petrecînd întru laudă lui Dumnezeu, se mira, zicînd întru sine: cine este omul acesta și cum voiește să-i fie sfîrșitul?

Într-o noapte, sfîntul rugîndu-se la Dumnezeu, după obiceiul său, iudeul acela zăcînd la pămînt, nu dormea, și deodată văzînd o lumină în temniță, și-a întors ochii către sfîntul și a văzut bărbați îmbrăcați în haine albe, luminoase și strălucind ca soarele, care pe sfîntul mucenic înconjurîndu-l, părea îmbrăcat cu aceeași strălucire; ieșind de la aceia o strălucire mare, ce lumina toată temnița cu negrăită lumină, pe care nimeni altul din cei închiși nu putea s-o vadă, pentru că toți dormeau, fără numai singur evreul acela, care nu dormea; el privea aceea cu dinadinsul și zicea întru sine cu multă mirare: "Dumnezeule sfinte, aceștia sînt îngeri". Apoi spre bărbații aceia mai cu dinadinsul privind, i-a văzut avînd omofoare și țînînd în mîini cruci; deci, zicea întru sine: "Episcopi sînt aceștia?" Iar privind mai mult spre sfîntul, a văzut pe un tînăr mai luminos, stînd înaintea lui Anastasie cu o cădelniță de aur, plină cu cărbuni de foc, în care punînd tămîie, tămîia pe mucenicul.

Aceasta văzînd-o legatul acela, care nu dormea, deșteptă cu mîinile pe celălalt legat, care dormea aproape de sine, care era creștin și fusese eparh al Scitopolei, vrînd ca și acela să vadă acea minune ce se arăta; dar nu putea să-și miște picioarele sau mîinile, că era mai cu totul amortit de înspăimîntarea chinului sau din voia dumnezeiască, ca să economisească ceva mai ascuns. Apoi abia deșteptîndu-l pe acela, a întrebat cel ce se deșteptase din somn ce este și pentru ce l-a deșteptat pe el. Iar evreul arătîndu-i ceea ce se vedea, îi zicea: "Vezi ce este?" Dar abia zicînd acel cuvînt, îndată vedenia nu s-a mai văzut. Și a spus evreul acela credinciosului toate cele văzute, cu multă plăcere sufletească și cu umilința inimii. Preamăriră, deci, pe Hristos Dumnezeu.

După aceasta boierul Marzavan, luînd scrisoarea de la regele său Hosroe, a trimis la Cuviosul Mucenic Anastasie, zicîndu-i: "Iată îți poruncește ție regele ca numai un cuvînt să zici: nu sînt creștin, și îndată vei fi liber ca să mergi oriunde vei voi, sau la creștini sau la monahi, sau în pietre, ori la cea dintîi rînduială ostășească". Răspuns-a mucenicul lui Hristos, grăind: "Să nu-mi fie mie a mă lepăda de Hristos al meu, nici cu mintea, nici cu cuvîntul".

Apoi, iarăși boierul a trimis pe un casnic al său la sfânt, zicându-i: "Știu că te rușinezi de mulți, dar mai ales de cunoscuții tăi, și nu voiești ca înaintea lor să te lepezi de Hristosul tău; însă de vreme ce porunca împărătească stă asupra-ți și care nimeni nu se cade să n-o asculte, de aceea, dacă vrei, numai înaintea mea și a altor doi sfinți ai mei să zici: mă lepăd de Hristos, și îndată te vei libera; pentru că ce pagubă va fi ție, când numai cu gura îți vei adevăra lepădarea, iar inima ta neunindu-se cu gura, vei crede în Dumnezeuul tău?" Răspuns-a mucenicul: "Să nu-mi fie mie aceea nici înaintea ta, nici înaintea altora, ca să mă lepăd de Domnul meu, nici la arătare, nici în taină, nici în vis și nici va putea cineva să mă silească la acestea, orice mi-ar face".

Ducându-se acel om de casă la boier și cele auzite de la mucenicul spunându-i, a poruncit boierul ca să-l aducă înaintea sa, și i-a zis: "Iată, a poruncit împăratul ca în fiare legat să te trimit la dînsul în Persia". Sfântul Mucenic Anastasie a răspuns: "De vei voi să mă liberezi, apoi, eu singur, fără de fiare voi merge la împăratul vostru; pentru că ce trebuință este ca să mă pui în fiare pe mine, cel ce de voie rabd și voiesc a răbda pentru iubitul meu, Stăpînul Hristos".

Văzînd boierul că cu nici un chip, nici cu momiri, nici cu îngroziri nu poate să întoarcă pe mucenic de la creștinătate la păgînatatea l-a rînduit cu alți doi legați, care erau așijderea creștini și osîndiți pentru o pricină nedreaptă, ca după cinci zile să-i trimită în Persia, la judecata împăratului; deci sfîntul a fost dus iarăși în temniță. Într-acea vreme a sosit praznicul Înălțării cinstitei și de viață făcătoarei Cruci a Domnului. Și era în cetatea aceea un bărbat cinstit și dregător, creștin cu credința și cu faptele; acela apropiindu-se de boierul Marzavan, l-a rugat ca să libereze din temniță pe Anastasie monahul, pentru praznic, ca împreună cu creștinii să săvîrșească acea prăznuire. Marzavan, cinstind pe cetățeanul cel de frunte, a poruncit să fie după cererea lui, și eliberă pe Sfîntul Anastasie din temniță în ziua aceea, însă fiind tot în lanțurile cele de fier.

Deci, luîndu-l acel dreptcredincios bărbat, l-a dus la biserică, la dumnezeiasca Liturghie, și a fost bucurie mare tuturor creștinilor și prăznuire îndoită, văzînd pe pătimitorul cel pus în fiare grele pentru Hristos Domnul, Cel ce pe Cruce a pătimit, apoi înconjurîndu-l, vărsau lacrimi fierbinți de bucurie și sărutau lacrimile lui cu dragoste, bărbații și femeile, fericindu-i pătimirea lui pentru Hristos. Iar după săvîrșirea Sfintei Liturghii, bărbatul care dorise pe sfîntul, l-a dus în casa sa,

cu cei doi monahi, care erau trimiși de la mînăstire în taină, ca să mîngîie pe mucenicul și să-l îngrijească de hrană; ospătîndu-i pe aceia și venind vremea, l-a dus pe Sfîntul Anastasie în temniță.

Sfîntul, după cinci zile, cu cei doi legați pomeniți mai înainte, a fost dus ferecat în Persia, petrecîndu-l mulți creștini cu lacrimi de durere. Și-l petreceau și acei doi monahi, dintre care unul s-a întors la mînăstire, iar altuia i se poruncise de egumen, ca să meargă la fericitul Anastasie pentru slujire și ca să-i vadă sfîrșitul. Apoi, întorcîndu-se, să spună nevoița pătimirii lui și mucenicescul sfîrșit.

Fiind dus în Persia, Sfîntul Cuvios Anastasie a fost pus în temniță, în cetatea ce se numea Vithsalia, între alți mulți legați, între care erau mulți osîndiți pentru oarecare fapte rele, iar alții robiți și cei mai mulți între dînșii, creștini. Monahul care venise cu dînsul, găzduia la Cortaci, fiul lui Iesdin; iar Iesdin era cel dintîi econom împărătesc, dar creștin tăinuit.

După cîteva zile, regele Hosroe a trimis pe unul din judecători să cerceteze pe Sfîntul Anastasie, și venind judecătorul, îl întreba: "Cine și de unde ești? Și pentru care pricină, lăsînd credința

persană, te-ai făcut creștin?" Iar mucenicul lui Hristos, Anastasie, îi răspundea prin tălmaci, pentru că nu voia să mai vorbească în persană, îngrețoșându-se de necurata lor credință și de limbă. Și le zicea: "Voi ați rătăcit cinstind pe diavoli, în loc de Dumnezeu; am fost și eu altădată în aceeași rătăcire a voastră, dar acum cred și mă închin Atotputernicului Stăpîn Iisus Hristos, Care a zidit cerul și pământul, marea și toate cele dintr-însele, și știu cu adevărat că credința voastră este o înșelăciune diavolească, care vă duce la pierzare".

Judecătorul i-a zis lui: "Ticălosule, oare pe Hristos, pe Care voi îl cinstiți, nu l-au răstignit iudeii? Deci, cum ai rătăcit, lăsînd credința ta, și te-ai făcut creștin?" Sfîntul a răspuns: "Adevărat grăiești că de evrei a fost răstignit Hristos al meu; dar pentru ce nu grăiești și aceea, că, cu voia Sa dumnezeiască, pentru mîntuirea noastră a voit a Se da spre răstignire; El fiind ziditor a toate, din cer S-a pogorît pe pământ și S-a întrupat, prin împreună lucrarea Sfîntului Duh, din Preacurata și Preabinecuvîntata Fecioara Maria, și S-a răstignit de voie, că să mîntuiască neamul omenesc din înșelăciunea diavolească, iar voi cinstiți pe diavol și vă închinați soarelui, lunii, focului și altor zidiri, iar nu Ziditorului".

Zis-a lui judecătorul: "Pentru ce grăiești vorbe multe și deșarte, iată regele îndată îți va da cinste, brâu de aur, cai buni și averi multe, ca să fii între senatorii cei slăviți ai lui; numai să te întorci la credința ta cea dintâi".

Sfântul Anastasie a răspuns: "Eu darurile regelui vostru, bogăția, cinstea, slava și toate care sînt vouă iubite și dorite, de mult le-am defăimat și le-am urît. Deci, urîte îmi sînt ca niște lepădături și gunoaie, iar viața monahicească alegînd-o și iubind-o, mă hrănesc cu nădejdea veșnicilor bunătăți pe care, cu darul lui Hristos Dumnezeuul nostru, nădăjduiesc să le cîștig, de aceea această cinstită rînduială monahicească și această mantie îmi sînt mie vestitoare ale bunătăților. Deci, cum să defaim cele ce nădăjduiesc și pentru care am toată osteneala și sîrguința, înșelîndu-mă darurile de la împăratul cel vremelnic care degrab va pieri?"

Acestea auzindu-le judecătorul, a spus regelui. Iar regele umplîndu-se de mînie, a poruncit ca a doua zi să chinuiască pe sfântul din temniță. Deci mai întîi l-au bătut cu toiege fără milă, apoi i-au sfărîmat fluierile picioarelor între doi butuci grei, sărind niște bărbați pe amîndouă capetele butucului, pus deasupra. Astfel chinuindu-l mult și neplecat văzîndu-l, a poruncit iarăși să-l arunce

în temniță, apoi singur s-a dus la rege să-i spună cele ce se făcuseră.

Străjerul temniței era creștin tăinuit și slujea legaților care pătimeau pentru Hristos, ajutându-i pe cât putea; acela și monahul care s-a zis mai sus, intrând în temniță la sfânt, mîngîiau pe pătimitorul și-l întăreau; atunci au intrat și alți oameni credincioși, între care erau și fiii acelui mai înainte zis Iesdin, economul împărătesc, tăinuitul creștin. Aceia căzînd la picioarele mucenicului, îi sărutau lanțurile și-l îndemneau să se roage Domnului pentru dînșii.

Sfîntul, fiind smerit, îi depărta de la sine, socotindu-se că este păcătos și nevrednic, el avînd trebuință de rugăciunile și ajutorul altora. Iar aceia luînd ceară, o lipeau de lanțurile lui, întipărindu-le într-însa și aceea o aveau spre binecuvîntarea lor și spre tămăduirea de multe feluri de boale; apoi trimiteau ceara aceea unul de la altul, ca un dar de mare preț. Iar după puțină vreme, trimițîndu-se iarăși același judecător de împărat, a mers în temniță la mucenicul lui Hristos, și cercetînd, l-a aflat că nicidecum nu se supunea la voia împărătească, și l-a bătut iarăși cu toiege fără cruțare. Dar și a treia oară, după cîteva zile, la fel s-a făcut.

Apoi același judecător venind, a bătut pe sfântul și a adăugat și altă chinuire mai cumplită, adică i-a legat o piatră mare de picior și l-a spânzurat de o mână; și astfel a fost spânzurat sfântul răbdător de chinuri, două ceasuri. Apoi, l-a aruncat în temniță și deznădăjduindu-se de întoarcerea lui, s-a dus la rege, spunându-i despre bărbăția cea nebiruită a mucenicului și sfătuindu-l ca degrabă să-l piardă cu moarte, ca nu cumva mai mult să se necinstească și să se înfrunte împărăția persană de un creștin; apoi, după cincisprezece zile, a judecat regele pe Anastasie la moarte, cu mulți alții care erau legați în temniță.

Mai înainte cu o zi de sfârșitul său, Sfântul Anastasie șezând în temniță și înainte văzându-și sfârșitul cum că este aproape, a zis către cei doi legați, care au venit cu dînsul din Cezareea: "Eu, fraților, cu mulți din cei ce sînt aici mă voi sfîrși dimineață și voi trece din viața aceasta, iar voi între cei vii veți rămîne și nu după multe zile vă veți libera, căci acest păgîn rege degrab va fi ucis". Atunci, făcîndu-se ziuă, a venit judecătorul acela cu ostași și au scos din temniță pe cei legați, fiind cu Sfântul Anastasie ca la 70 de bărbați; iar unii dintre legați au fost lăsați în temniță, între care erau și cei doi, căroră sfântul le proorocise grabnica liberare și uciderea regelui, apoi pe cei scoși la moarte i-au dus afară din cetate, la malul rîului, și

acolo pe fiecare apucându-l cu funia de grumaji, cu amar i-au sugrumat.

După sugrumarea fiecăruia, ziceau către Sfântul Anastasie: "Ce voiești, să pieri îndată, ca și aceștia? Nu este mai bine să te supui voii împărătești și să fii viu, apoi să iei de la împărat daruri, cinste și slavă?" Iar sfântul ridicându-și ochii spre cer, mulțumea lui Dumnezeu și zicea către dînșii: "Eu doream ca să fiu sfărîmat în bucăți de voi, pentru Hristosul meu, iar această moarte îmi este ușoară; și mulțumesc Domnului meu, că prin această puțină pătimire îmi va face parte ca să trec la acea mare și negrăită slavă a sfinților mucenici". Și astfel, Sfântul Cuvios Anastasie, după toți legații, cu bucurie a luat moarte prin sugrumare, sfîrșindu-se în 22 de zile ale lunii ianuarie.

Și ca să fie arătată regelui moartea lui Anastasie, ostașii i-au tăiat sfântul lui cap și l-au dus la rege; iar trupul l-au aruncat spre mîncarea cîinilor, împreună cu trupurile celorlalți sugrumați. Însă cîinii mîncînd cu nesaț trupurile celorlalți, de trupul sfântului nu numai că nu s-au atins, dar se vedea că-l și străjuiau, ca să nu se atingă altcineva. Iar străjerul temniței voind să ia cinstitul trup al sfântului mucenic, nu l-au lăsat ostașii,

care păzeau de departe, căci mulți dintre dînșii erau evrei cu credință.

Dar sosind noaptea, monahul cel mai sus pomenit, trimis din mînăstire la Sfîntul Anastasie să-i vadă sfîrșitul, luînd slugi de la fiii lui Iesdin, mulțime de aur și giulgiuri subțiri curate, s-a dus la locul unde zăcea nevătămat trupul sfîntului, între trupurile altora mîncate de cîini; și umplînd de aur mîinile străjerilor, s-a apropiat de sfîntul trup al mucenicului lui Hristos, asupra căruia se vedea și o stea luminoasă, răsărită din cer; și luîndu-l, l-a dus într-o mînăstire mică, a Sfîntului Mucenic Serghie, care nu era departe de acolo, și au îngropat într-însa cu cinste mult pătimitorul trup al răbdătorului de chinuri al lui Hristos, adică pe Anastasie; și a stat singur în mînăstirea aceea pînă la uciderea regelui Hosroe.

După moartea aceluia, au fost lăsați liberi cei doi legați, căroră Sfîntul Anastasie le proorocise aceasta în temniță, înaintea sfîrșitului său; și s-au împlinit proorociile sfîntului amîndouă: despre grabnica ucidere a împăratului Hosroe și despre liberarea legaților acelora. Iar fratele despre care am spus de multe ori că a fost trimis de la mănăstire să slujească sfîntului, după ce a îngropat pe sfînt în mînăstirea Sfîntului Serghie, a așteptat vreme potrivită ca să călătorească fără

primejdie. După 10 zile de la îngroparea sfântului, a venit alt împărat, bun și iubitor de oameni, care văzînd și auzînd pe unii din ostași vorbind elinește, s-a mirat.

Asemenea s-a înspăimîntat și de aceea că a văzut monah în Persia și întrebîndu-l de unde este și cum a venit în părțile acelea, acela a povestit cu de-amănuntul toată pricina; pentru aceea ostașii au luat în mare evlavie pe monah, primindu-l în corturile lor cîteva zile; apoi, voind să se ducă în Armenia, l-au luat cu dînșii și de acolo, aflînd pe mulți care se duceau la Ierusalim, s-a însoțit cu aceia. Și după doi ani, a ajuns în mînăstirea sus pomenită, aducînd cu sine colobionul monahicesc, adică mantia Cuviosului Anastasie, și a povestit egumenului și tuturor fraților cîte le-am scris mai sus despre Sfîntul Anastasie.

La sfîrșit a spus și această minune pe care a săvîrșit-o mantia sfântului, zicînd astfel: "În mînăstirea în care am îngropat sfintele moaște, era un monah tînăr, care avea un diavol rău; iar egumenul luînd mantia Sfîntului Anastasie, a îmbrăcat cu dînsa pe cel îndrăcit și îndată a făcut grabnică tămăduire, precum fuge întunericul de lumină, așa a fugit diavolul de la cel ce pătimea, nesuferind sfînțenia mantiei mucenicului".

Auzind acestea, toți au preamărit pe Dumnezeu, Cel ce a întărit pe robul Său la o nevoie mucenicească ca aceea. Atunci egumenul a trimis în Persia pe acel frate și pe alții împreună cu dînsul și au adus de acolo cu cinste moaștele mucenicului lui Hristos și ale iubitului ucenic al său, în mînăstirea sa; acolo se săvîrșeau de dînsul multe minuni și tămăduiri de boli, pentru slava lui Hristos, Dumnezeuul nostru, Cel împreună cu Tatăl și cu Sfîntul Duh slăvit în veci. Amin.

